

Sisekaitseakadeemia

Finantskolledž

Teevi Jõemägi

INIMESTE TEADLIKKUS TOLLIS KEHTIVATEST
KEELDUDEST JA PIIRANGUTEST

Lõputöö

Juhendaja: Vilmar Berg,
PMTK TKO PIKT talitusejuhataja

Tallinn 2012

ANNOTATSIOON

Kolledž: Finantskolledž	Kuu ja aasta: aprill 2012
Töö pealkiri eesti keeles: Inimeste teadlikkus tollis kehtivatest keeldudest ja piirangutest Töö pealkiri võõrkeeles: People's awareness of customs prohibitions and restrictions.	
Töö autor: Teevi Jõemägi	Olen nõus oma lõputöö kättesaadavaks tegemisega elektroonilises keskkonnas. Allkiri:
<p>Lühikokkuvõte: Lõputöö on kirjutatud teemal „Inimeste teadlikkus tollis kehtivatest keeldudest ja piirangutest“. Töö on kirjutatud eesti keeles ja koosneb 37 leheküljest. Lõputöö koostamisel on kasutatud 19 allikat, millele on tekstis viidatud. Teema on aktuaalne, sest riigipiiri tollipunktides avastatakse igas kuus sadu rikkumisi.</p> <p>Lõputöö eesmärk on analüüsida inimeste teadlikkust tollis kehtivatest keeldudest ja piirangutest. Lõputöö eesmärgi täitmiseks püstitati järgmised uurimisülesanded:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Kajastada reisijatele kehtivaid keeldusid ja piiranguid. 2. Välja tuua, milliseid keeldusid ja piiranguid enim rikutakse ja millised on võimalused informatsiooni leidmiseks. 3. Pöörduda reisijate poole tagaside saamiseks. 4. Analüüsida kui teadlikud on inimesed keeldudest ja piirangutest, teha järeldused ja esitada ettepanekud informatsiooni kättesaadavuse parandamiseks. <p>Uurimismeetodina kasutatakse küsitlust ja üldistavat statistilist analüüsi.</p> <p>Üle poole inimestest peavad ennast mitteteadlikeks keeldude ja piirangute kohta. Enamus osalenutest hindavad enda teadlikust kõrgemaks tegelikkusest. Enim oldi kursis narkootikumide ja tubaka küsimustega. Olenemata madalale teadlikkusele, toodi informatsiooni leidmise probleeme välja vähe. Esitati ettepanekuid parandamiseks informatsiooni jõudmist inimesteni läbi meedia, piletitele trükitud vastava lingi kaudu ja leiti ka, et tuleks lihtsustada teabe sõnastust.</p>	
Võtmesõnad: toll, reisija, keelud, piirangud, Eesti	
Keywords: Customs, traveller, restrictions, prohibitions, Estonia	
Säilitamise koht: Tallinn	
Kaitsmisele lubatud Kolledži direktor Uno Silberg	Allkiri:
Vastab lõputöö nõuetele Juhendaja: Vilmar Berg	Allkiri:

SISUKORD

SISSEJUHATUS	4
1. TOLLIS KEHTIVAD KEELUD JA PIIRANGUD.....	7
1.1. Keelud ja piirangud reisijatele.....	7
1.2. Tollieeskirjade rikkumised ja teabe leidmise võimalused.....	14
2. INIMESTE TEADLIKKUS KEELDUDEST JA PIIRANGUTEST	18
2.1. Pöördumine reisijate poole tagasiside saamiseks	18
2.2. Reisijate teadmised tollieeskirjadest	22
KOKKUVÕTE.....	29
SUMMARY	32
3. TABELITE JA JOONISTE LOETELU	33
4. VIIDATUD ALLIKATE LOETELU	34
LISA KEELUD JA PIIRANGUD TOLLIS.....	36

SISSEJUHATUS

Avaliku sektori ülesannete hulka kuulub majanduse, inimeste ja looduse kaitse. Selleks on õigusaktidega kehtestatud vastavad reeglid. Majandust, inimesi ja loodust kaitsvate ettekirjutuste hulka kuuluvad ka tollis kehtivad keelud ja piirangud. Need on tollieeskirjad, mis kehtestavad vastavalt vajadusele kaupadele koguselised piirangud või keelu riiki toomisel.

Maksu- ja Tolliameti ennetava töö hulka kuulub inimeste teavitamine tollieeskirjadest. Sellele vaatamata näeme tollikontrolli tulemusi kajastavates pressiteadetes kahe eelneva aasta jooksul kuude lõikes mitmetes sadades rikkumisi seoses keeldude ja piirangutega. Lisaks rikkumised, mis jäävad avastamata. See tõstatab küsimuse, kas rikkumised on põhjustatud vaid tahtlusest tingituna või on üheks põhjuseks ka inimeste puudulikud teadmised keeldudest ja piirangutest.

Lõputöö aktuaalsus tuleneb kehvast olukorrast riigipiiri tollipunktides, kus iga kuu avastatakse sadu rikkumisi, tuues endaga kaasa keelatud esemeid või piirangutega kaupu lubatust suuremas koguses. Kui lisaks arvesse võtta, et väga paljud piiriületajad jäävad ametnike poolt kontrollimata, on tegelik rikkumiste arv veelgi suurem.

Töö on uudne, sest see annab ülevaate inimeste teadmistest piirangute ja keeldude kohta, mis kehtivad naasmisel Eestisse. Samuti edastab töö probleeme, mis on inimestel informatsiooni otsides tekkinud ja millised on nende poolsed ettepanekud informatsiooni leidmise ja mõistmise hõlbustamiseks.

Lõputöö uurimisprobleem seisneb selles, et puudub ülevaade inimeste teadlikkusest tollis kehtivate keeldude ja piirangute kohta. Ilma selleta ei tea, kas lisaks karistuste karmistamistele on võimalik kasutada muid meetmeid, suurendamaks õiguskultuuri käituvate inimeste hulka, eesmärgiks vähendada rikkumiste arvu piiril.

Lõputöö eesmärk on analüüsida inimeste teadlikkust tollis kehtivatest keeldudest ja piirangutest. Lõputöö eesmärgi täitmiseks püstitati järgmised uurimisülesanded:

1. Kajastada reisijatele kehtivaid keeldusid ja piiranguid.
2. Välja tuua, milliseid keeldusid ja piiranguid enim rikutakse ja millised on võimalused informatsiooni leidmiseks.
3. Pöörduda reisijate poole tagaside saamiseks.
4. Analüüsida kui teadlikud on inimesed keeldudest ja piirangutest, teha järeldused ja esitada ettepanekud informatsiooni kättesaadavuse parandamiseks.

Uurimismeetoditest kasutatakse lõputöös andmekogumismeetodina küsitlust. Küsimustik on valikvastustega ankeet (lisaks paar avatud küsimust, et andmaks osalejatele võimaluse avaldada enda arvamust. Küsitlus viidi läbi Tallinna Vanasadama ja Tallinna lennujaama reisijate hulgas ja internetiküsitluse keskkonnas *eformular*. Andmete analüüsimisel kasutatakse üldistavat statistilist analüüsi.

Lõputöö koosneb kahest peatükist, mis omakorda jagunevad kaheks alapeatükiks. Esimeses peatükis antakse ülevaade keeldude ja piirangute kehtestamise põhjustest ja vajalikkusest. Kajastatakse üldiseid piiranguid toidukaupadele, aktsiiskaupadele (alkohol, tubakas, kütus), lemmikloomadele, taimedele, loomadele (nende saadustele) ja keeldusid. Esitatakse statistikat tollikontrollidel avastatud rikkumistest ja võimalusi leida informatsiooni kehtivatest tollieeskirjadest.

Lõputöö teises peatükis kajastatakse küsitluse läbiviimist ja selle tulemusi. Kirjeldatakse küsitluse struktuuri ja küsimuste olulisust antud teema uurimisel. Esitatakse uurimuse käigus korraldatud küsitluse tulemusi ja nende analüüsi, saamaks teavet, kui teadlikud on reisijad eeskirjades, millega peavad piiriületuse arvestama. Küsitluse käigus saadakse inimestelt otsest tagasisidet nende jaoks esinevate probleemide kohta ja antakse võimalus esitada Maksu-ja Tolliametile edastamiseks omapoolseid ettepanekuid, millega osalejate arvates on võimalik informatsiooni leidmist ja selle mõistmist parandada.

Allikadena kasutab autor peamiselt õigusakte: Euroopa Liidu regulatsioone ja Eestis kehtivaid seadusi ja määrusi. Olulisemad allikad on Alkoholi- tubaka- kütuse- ja elektriaktsiisi seadus, Maksu- ja Tolliameti kodulehekülg ja küsitluse käigus kogutud andmed.

1. TOLLIS KEHTIVAD KEELUD JA PIIRANGUD

1.1. Keelud ja piirangud reisijatele

Euroopa Liidu sisestel piiridel või kolmandate riikide (riigid, mis ei kuulu Euroopa Liitu) ja Euroopa Liidu vahelistel piiridel kehtivad esemete ületoomisel piirangud ja keelud. Piirangute ja keeldude erisused Euroopa Liidu ja kolmandate riikide vahel tulenevad Euroopa Liidu funktsioonist – majanduslane ja poliitiline koostöö (liikmesriikide vaheline). Ühtlustati ühenduse siseselt tollitariifistik ning piirikontroll on peaaegu kaotatud. Erinevad seadused ja määrused kehtestavad kaupadele lubatud kogused. Kuigi need kehtivad kõigile kaupadele, siis käesolev töö käsitleb keeldusid ja piiranguid mida rakendatakse reisijatele. Eestis teostab keeldude ja piirangute täitmise üle kontrolli Maksu- ja Tolliamet.

Õigus keeldude ja piirangute kehtestamiseks tuleb Euroopa Liidu asutamislepingu artiklist 30. Teise peatüki artiklites 28 ja 29 keelatakse liikmesriikidevahelised koguselised impordi- ja ekspordipiirangud ja samaväärsed meetmed. Need artiklid ei välista siiski ekspordi, impordi või transiitkaupade suhtes kehtestatud keelde või piiranguid, kui need on õigustatud kõlbluse, avaliku korra või julgeoleku seisukohalt; inimeste, loomade või taimede elu ja tervise kaitsmiseks; kunstilise, ajaloolise ja arheoloogilise väärtusega rahvusliku rikkuse või tööstus- ja kaubandusomandi kaitsmiseks. Sellised keelud või piirangud ei kujuta endast siiski diskrimineerimise vahendit või kaubanduse varjatud piiramist.¹

Piirangud jaotatakse kategooriatesse: toiduained (kalatooted, liha- ja piimatooted, muud inimtoiduks mõeldud loomsed saadused), tubakatooted, alkohol, mootorikütus, lemmikloomad, taimed ja taimsed saadused, ohustatud looma- ja taimeliigid, ravimid, väärismetalltooted, relvad ja laskemoon, strateegilised kaubad,

---

¹ Consolidated version of the treaty establishing the European Community, OJ 2006 No C 321, 29.12.2006, art. 30.

kultuuriväärtused, lõhkeained ja pürotehnilised tooted ja sularaha. Strateegilisteks kaupadeks loetakse sõjalised kaubad.²

Vältimaks ohtlike haiguste sissetoomist Euroopa Liidu territooriumile, on Euroopa Liidu komisjoni poolt kehtestatud eeskirjad, millega reguleeritakse elusloomade ja loomsete saaduste importimist kaubanduslikul eesmärgil. Üheks ohtlikumaks haiguseks on suu- ja sõrataud, mille liitu toomise oht on Euroopa Toiduohutusamet (EFSA) hinnangul olemas. See on põhjus, miks kolmandatest riikidest pole reisijal lubatud tuua liha, piima, liha- ja piimatooteid.³ Erandiks Andorra, Liechtenstein, Norra, San Marino ja Šveits – lubatud tuua liha- ja piimatooteid „mõistlikus koguses“ ja Horvaatiast, Gröönimaalt, Islandilt ja Fääri saartelt on lubatud tuua 10 kg. Mõistliku koguse all mõistetakse kogust, mis on mõeldud isiklikuks tarbimiseks, mitte kauplemiseks – kindlad kaalulimiidid puuduvad.⁴ Mitteloomset päritolu toidukaupa (nt šokolaad, koogid) on lubatud tuua kõikidest riikidest koguses, mis on sobilik isiklikuks tarbimiseks.⁵

Tubakatooted, alkohol, mootorikütus on aktsiisikaubad. Nendele kaupadele on kehtestatud aktsiis – tarbimismaks, mille eesmärgiks on reguleerida turgu (mõjutada eelistusi) ja piirata tarbimist.⁶ Aktsiisi kogumist saab põhjendada ka vajadusega koguda täiendavat raha maksustatavate kaupade tarvitamisest tingitud kulutuste katteks (nt alkoholismist põhjustatud haiguste ravi, teede ehitus).⁷ Aktsiis laekub riigieelarvesse.⁸ Riigieelarvest rahastatakse Eesti Haigekassat (2012. aasta eelarves on sihtotstarbeline eraldis riigieelarvest 1 476 000 eurot⁹). Teehoiu rahastamiseks nähakse riigieelarves ette summa, mille suurus vastab vähemalt 75 protsendile

---

² Maksu- ja Tolliamet, „Piirangud ja keelud“, <www.emta.ee/index.php?id=755> (10.02.2012).

³ Commission regulation (EC) No 206/2009 of 5 March 2009 on the introduction into the Community of personal consignments of products of animal origin and amending Regulation (EC) No 136/2004 OJ 2009 No L 77, 24.03.2009, p. 2.

⁴ Maksu- ja Tolliamet, „Reisija poolt kaasatoodavate toiduainete piirnormid (Komisjoni määrus (EÜ) nr 206/2009)“, <www.emta.ee/index.php?id=26299> (13.03.2012).

⁵ Maksu- ja Tolliamet, „Reisijaga kaasasolevat kaupa puudutavad piirangud ja keelud“ (2010).

⁶ Lehis, L., „Aktsiiside olemusest, ajaloost ja põhimõtetest“, *MaksuMaksja* (2007), nr 6/7, <www.maksumaksjad.ee/modules/smartsection/item.php?itemid=588> (22.03.2012).

⁷ Lehis, „Aktsiiside olemusest, ajaloost ...“, *ibid*, lk.8.

⁸ Alkoholi-, tubaka-, kütuse- ja elektriaktsiisi seadus, 04.12.2002, jõustunud 01.04.2003 - RT I 2003, 2, 17 ... RT I, 23.12.2011, 5, § 29 lg 1.

⁹ Eesti Haigekassa, „Eesti Haigekassa 2012.aasta eelarve seletuskiri“ (2012), <www.haigekassa.ee/uploads/userfiles/EHK_eelarve_2012.pdf> (22.03.2012).

kütuseaktsiisi (v.a erimärgistatud kütuste ja maagaasi aktsiisi) ning 25 protsendile erimärgistatud kütuste aktsiisi kavandatavast laekumisest.¹⁰

Aktsiisi laekumise tagamiseks on alkoholi, tubakatoodete ja mootorikütuse Eestisse toomisel kehtestatud koguselised piirangud (kajastatud Alkoholi-, tubaka-, kütuse- ja elektriaktsiisi seadus – edaspidi ATKEAS). Vastasel juhul tekib olukord, kus reisija võtab välismaalt kaasa soodsama hinnaga kaupa ning aktsiis tasutakse ühes riigis, kuid tarbimisest tekkinud kulutused kannab teine riik. 2011. aastal oli sigarettide aktsiis 73 eurot 1000 sigareti kohta (ATKEAS § 56 lg 1¹) samas kui Venemaa Föderatsioonis ligikaudu 6,75 eurot 1000 sigareti kohta¹¹. Seega saame sigareti paki (20 sigaretti pakis) aktsiisi maksumuseks Eestis 2011.aastal 1,46 eurot (ehk 22,84 krooni) ja Venemaal 0,135 eurot (2,11 krooni). Ainuüksi aktsiisis tekitab suitsupaki ostmisel Eestist või Venemaalt suure hinnavahe, mis on salasigaretide vedamise põhjuseks.

Eestisse saabudes peab reisija arvestama alkoholile kehtivate piirangutega. Vähemalt 18 aasta vanusel reisijal on lubatud kolmandast riigist saabumisel tuua aktsiisivabalt mitteärilisel eesmärgil pagasis kuni 16 liitrit õlut, 4 liitrit veini (v.a vahuveini), lisaks kas 2 liitrit eelnimetatutest erinevat alkoholi, mille etanoolisisaldus on kuni 22 mahuprotsenti või 1 liiter alkoholi, mille mahuprotsent ületab 22.¹² Euroopa Liidu liikmesriikidest Eestisse saabudes on lubatud kogused suuremad. Maksu- ja Tolliametil on alust arvata, et alkohol on kaasas ärilisel eesmärgil, kui alkoholi kogus ületab järgmisi piirnorme: vahetoode 20 liitrit, 90 liitrit veini (mille hulgest 60 liitrit võib olla vahuvein), õlut 110 liitrit või muud alkoholi üle 10 liitri.¹³ Vahetoode on alkoholne toode, mis ei ole õlu, vein/vahuvein ning mille etanoolisisalduse mahuprotsent on üle 1,2 kuni 22 (kaasaarvatud).¹⁴

Kui alkoholi puhul sõltub lubatud aktsiisvaba kogus etanoolisisalduse mahuprotsendist, siis tubakatoodetele on piirangud kehtestatud vastavalt

---

¹⁰ Teeseadus, 17.02.1999, jõustunud 23.03.1999 - RT I 1999, 26, 377 ... RT I, 30.12.2011, 35, § 16 lg 2.

¹¹ Reimer, A., „Moskva võib sigarettide salakaubaveole lõpu teha“, *Eesti Päevaleht*, 06.04.2011, <www.epl.ee/news/eesti/moskva-voib-sigarettide-salakaubaveole-lopu-teha.d?id=51294985> (27.03.2012).

¹² Alkoholi-, tubaka-, kütuse- ja elektriaktsiisi seadus § 47 lg 1.

¹³ Alkoholi-, tubaka-, kütuse- ja elektriaktsiisi seadus § 47¹.

¹⁴ Alkoholi-, tubaka-, kütuse- ja elektriaktsiisi seadus § 12 lg 5.

tubakatoodete liikidele – sigaret, sigar, sigarillo, suitsetamistubakas ja närimistubakas.¹⁵ Sigaret on paberkesta pandud peeneks lõigatud tubakast suitsetamistarve.¹⁶ Sigaril ja sigarillol on tubakarulli ümber paberi asemel tubakast leht.¹⁷ Koguselised piirangud on kehtestatud järgides põhimõtet, et reisija toob kaupa endaga kaasa isiklikuks tarbimiseks mitteäriksel eesmärgil. Väljastpoolt Euroopa Liitu saabuval reisijal on lubatud endaga kaasa tuua 40 sigaretti, 100 sigarillot, 50 sigarit, 50 grammi suitsetamistubakat või 50 grammi närimistubakat.¹⁸ Saabudes Eestisse Euroopa Liidu territooriumilt võib reisija maksuvabalt enda pagasis tuua 800 sigaretti, 400 sigarillot (kuni 3 grammi tükk), 200 sigarit, 1 kilogramm suitsetamistubakat/närimistubakat.¹⁹

Antud alkoholi ja tubakatoodete koguseid on tulenevalt ATKEAS § 47 lg 1¹ ja § 57 lg 1¹ lubatud kombineerida. Arvestada tuleb, et iga kogus on 100% ja kokku võib tuua 100%.²⁰ Ehk kui reisija soovib tuua Venemaa reisilt endaga kaasa võtta 2 liitrit veini ja lisaks nii palju õlut, kui veel aktsiisivabalt võimalik tuua on, tuleb arvestada et 100%-st lubatud kogusest on 2 liitri veiniga juba 50% kasutatud. Seega õlut tohib lisaks veinile kaasa võtta 50% lubatud õlu kogusest ehk 8 liitrit. Tulemus – reisija tohib endaga kaasa tuua antud juhul 2 liitrit veini ja 8 liitrit õlut. Samamoodi toimib kombineerimine ka tubakatoodetega.

Et välistada füüsiliste isikute poolt kauplemist välismaalt ostetud odavama kütusega, on sellele kehtestatud piiri ületamisel aktsiisivaba koguse piirangud. Ühendusevälisest riigist Eestisse saabuval reisijal on lisaks standardses kütusepaagis olevale kütusele lubatud aktsiisivabalt tuua tema valduses oleva mootorsõiduki esmakordsel sissesõidul ühe päeva jooksul kuni 10 liitrit mootorikütust mitteäriksel eesmärgil kasutamiseks.²¹ Standardne kütusepaak - sõiduki tootja poolt antud paak.²² Mootorsõidukiks ei loeta pisimopeedi, mootoriga jalgratast, trammi ega sõidukit,

---

¹⁵ Tubakaseadus¹, 04.05.2005, jõustunud 05.06.2005 - RT I 2005, 29, 210 ... RT I, 30.12.2011, 37, § 3.

¹⁶ Alkoholi-, tubaka-, kütuse- ja elektriaktsiisi seadus § 16 lg 3.

¹⁷ Alkoholi-, tubaka-, kütuse- ja elektriaktsiisi seadus § 16 lg 2.

¹⁸ Alkoholi-, tubaka-, kütuse- ja elektriaktsiisi seadus § 57 lg 1.

¹⁹ Alkoholi-, tubaka-, kütuse- ja elektriaktsiisi seadus § 57¹.

²⁰ Maksu- ja Tolliamet, „Piirangud ja keelud“, *supra nota* 2, lk 8.

²¹ Alkoholi-, tubaka-, kütuse- ja elektriaktsiisi seadus § 69 lg 1.

²² Rahvusvahelise maanteeveokokkulepe Eesti Vabariigi valitsuse ja Türgi Vabariigi valitsuse vahel, 09.10.1995, jõustunud 15.02.1996 - RT II 1995, 42, 189.

mille valmistaja poolt määratud suurim sõidukiirus on alla 6 km/h.²³ Euroopa Liidu liikmesriigist saabuval reisijal, tulenevalt ATKEAS § 69 lg 2, otsest koguselist piirangut antud ei ole – kütust on lubatud tuua mitteärilisel eesmärgil.

Lemmiklooma reisile kaasa võtmiseks on eraldi tingimused. Lemmiklooma mõiste Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määruse (EÜ) nr 998/2003 artikkel 3 tähenduses on loomad, kes on kaasas enda omanikuga ja ei ole ette nähtud müümiseks või teise omaniku juurde viimiseks. Liikudes riikide vahel lemmikloomaga, peab lemmiklooma olema võimalik identifitseerida selgelt loetava tätoveeringu või mikrokapsli abil.²⁴ Nii nagu inimestel on kohustuslik reisile minnes kaasa võtta isikut tõendav dokument, tuleb ka lemmikloomaga kaasa võtta lemmiklooma pass (vastavalt Euroopa Komisjoni otsuse 2003/803/EL lisas toodud näidisele), milles on kajastatud omaniku nimi ja aadress ning kinnitus kehtiva marutaudi vaksineerimise kohta. Koera, kassi või valgetuhkruga sisenemisel Eestisse väljastpoolt Euroopa Liitu peab lemmikloomaga kaasas olema veterinaarsertifikaat.²⁵ Nõudmised on kehtestatud haiguste leviku tõkestamiseks. Alati enne reisile asumist tuleb konkreetse riigi nõudmiste kohta täpsemalt järgi uurida.

Eraldi tähelepanu tuleb pöörata ravimitele. Ravimid peavad reisil kaasas olema originaalpakendis või blistrilehes (mullpakend), vältimaks probleeme piiriületusel. Originaalpakend võimaldab järelvalvet teostavatel ametnikel ravimit samastada. Ravimitele (v.a narkootilistele ja psühhotroopsetele) kehtib kaasa võtmisel üldkoguse reegel – Eestist lahkudes või saabudes võib reisijal ilma ravimiameti loata olla 10 erineva nimetusega ravimit (käsimüügi- või retseptiravimid) ja igat eri nimetusega ravimit on lubatud 5 jaemüügipakendit (1 pakend on nt tabletid kuni 100 ühikut (tbl) või pulbrit 500g). Suuremate koguste puhul on vajalik ravimiameti luba. Narkootiliste ja psühhotroopsete ravimite puhul kehtib erireegel. Narkootilised ravimid võivad olla näiteks tugevad valuvaigistid ja psühhotroopsete ravimite hulka kuuluvad rahustid ja uinutid (antidepressandid ei kuulu psühhotroopsete ravimite

---

²³ Liiklusseadus, 17.06.2010, jõustunud 01.07.2011 - RT I 2010, 44, 261 ... RT I, 02.03.2012, 14, § 2 p 40.

²⁴ Regulation (EC) No 998/2003 of the European Parliament and of the Council of 26 May 2003 on the animal health requirements applicable to the non-commercial movement of pet animals and amending Council Directive 92/65/EEC OJ L 146, 13.06.2003, p.1, art 4 p 1.

²⁵ Veterinaar- ja Toiduamet, „Lemmikloomaga reisimine“, <www.vet.agri.ee/?op=body&id=57> (31.03.2012).

hulka)²⁶ Seda tüüpi ravimeid on lubatud ilma ravimiameti loata isiklikuks tarbeks võtta üks jaemüügi pakend suurusega 20 ühikut.²⁷ Suurem piirang narkootilistele ja psühhotroopsetele ravimitele on kehtestatud vähendamaks ravimite väärkasutust.

Ravimiameti luba on võimalik taotleda saates vabas vormis taotluse e-postile info@ravimiamet.ee. Taotluses peab kajastuma taotleja nimi ja kontaktandmed, lähte- ja sihtriik, ravimite nimekiri ja arsti teatis ravimite vajaduse kohta. Infot, kas tegemist on narkootiliste ja psühhotroopsete ravimitega saab sotsiaalministri määruse „Ravimiameti eriluba nõudva kauba sisse- ja väljaveo ning ravimite isiklikuks tarbimiseks kaasavõtmise või posti teel saatmise tingimused ja kord, erilubade vormid ning Ravimiameti eriluba nõudvate kaupade loetelu“ lisast nr 9 „Ravimiameti eriluba nõudvate kaupade loetelu koos vastavate kombineeritud nomenklatuuri 2010 kaubapositionidega“.²⁸

Looduse kaitsmiseks on eraldi kriteeriumid kehtestatud taimede ja loomade ja nendest valmistatud toodete toomisel Eestisse. Reisijal on lubatud tuua kolmandatest riikidest 5 taime, 3 kg tsitrusvilju, 5 kg puu- ja köögivilju, 20 lõikelille, 5 toalille, 2 kg lillesibulaid või – mugulaid või 5 viiegrammist müügi pakendi seemneid. Osade taimede, nagu nt kartuli, pihlaka või mulla kaasa toomisel on vajalik fütosanitaarsertifikaati. Keelatud on tuua krüsanteemi, nelgi ja orhideede lõikeõisi/potitaimi. Euroopa Liidu liikmesriikidest taimede kaasa võtmisel koguselised piirangud puuduvad.²⁹ Lisaks on regulatsioonid, mis tulenevad CITES konventsioonist (*Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora*), millega Eesti liitus 115. riigina 1992. aastal. Vastavalt liigi ohustatuse astmele I – III lisasse kantud liikide üle riigipiiri vedamiseks on vaja luba.³⁰

Ebaseaduslikest tegevustest saadud tulude kasutuselevõtmine ja rahapesujärgne investeerimine kahjustab usaldusväärset ja säästvat majandusarengut. Majandustegevuse harmoonia ja tasakaalustatud arengu tagamiseks on rahapesu

---

²⁶ Ravimiamet, „Reisimine ja postiga saatmine“, <www.ravimiamet.ee/14561> (02.04.2012).

²⁷ Maksu- ja Tolliamet, „Piirangud ja keelud“, *supra nota* 2, lk 8.

²⁸ Ravimiamet, „Reisimine ja postiga saatmine“, *supra nota* 26, lk 12.

²⁹ Maksu- ja Tolliamet, „Piirangud ja keelud“, *supra nota* 2, lk 8.

³⁰ Timm, U., „CITES & jahindus“, (Tallinn: OÜ Eesti Jahimees, 2002), lk.5.

ennetamise ja tõkestamise eesmärgil kehtestatud Euroopa Liidu määrusega sularaha deklareerimiskohustus alates 10 000 eurost. Deklareerimiskohustust kohaldatakse sularaha kaasas kandva füüsilise isiku suhtes olenemata sellest, kes on sularaha omanik.³¹ Sularahana lähevad arvesse ka raha ekvivalendid, nt. tšekid, võlakirjad, aktsiad ja rahakaardid.³² Raha ekvivalendid on lühiajalised (üldjuhul kuni 3 kuud) kõrge likviidsusega investeeringud, mida on võimalik konverteerida teadaoleva summa raha vastu ning millel puudub oluline turuväärtuse muutuse risk.³³

Reisijal on keelatud üle tollipiiri toimetada tsiviilkäibes keelatud relvi (kajastatud Relvaseaduses § 20), piraatkaupa ja võltsitud kaubamärgiga tooteid, narkootikume ja nende töötlemisprodukte, pornograafilisi või erootilisi materjale alaealistest ja võõrliike, mis ohustavad looduslikku tasakaalu. Keelatud kauba üle tollipiiri toimetamine on tollieeskirjade rikkumine, millega kaasneb rahaträhv või arest.³⁴

Antud keeldude ja piirangute loetelu ei ole ammendav ning kajastab üldjuhul vaid Eestisse saabumisel kehtivaid. Seega tasub probleemide vältimiseks enne piiriületust kontrollida, kas teiega kaasas olev pagas sisaldab esemeid või kaupu, mis on sihtkohas keelatud või on neile kehtestatud koguselised piirangud. Keeldude ja piirangute kehtestamise põhjuseks on eesmärk tagada majanduse efektiivne toimimine, inimeste tervise ja elu kaitse ja looduse puutumatus.

Kokkuvõtvalt võib öelda, et lubatud kaubad ja kogused sõltuvad lähte- ja sihtriigist. Erisus seisneb selles, kas ületatav piiri on Euroopa Liidu sisene või Euroopa Liidu ja kolmanda riigi vahel. Keeldude ja piirangute eesmärk on kaitsta riigi majandust (nt aktsiiside laekumine), inimeste tervist (nt. nõuded toiduainetele) ja loodust (nt. CITES konventsiooniga kehtestatud lubade süsteem).

---

³¹ Regulation (EC) No 1889/2005 of the European Parliament and of the Council of 26 October 2005 on controls of cash entering or leaving the Community, OJ 2005 No L 309, 25.11.2005.

³² Maksu- ja Tolliamet, „Piirangud ja keelud“, *supra nota* 2, lk. 8.

³³ RTJ 2 Nõuded informatsiooni esitusviisile raamatupidamise aastaaruandes, jõustunud 01.01.2009 - RTL 2005, 66, 952 ... RTL 2009, 3, 46, § 32.

³⁴ Maksu- ja Tolliamet, „Piirangud ja keelud“, *supra nota* 2, lk 8.

1.2. Tollieeskirjade rikkumised ja teabe leidmise võimalused

Maksu-ja Tolliameti, kui riikliku ametiasutuse ülesannetesse kuulub lisaks maksude arvestamisele ja haldamisele intellektuaalse omandi kontroll, kütuse vastavus normidele ja keeldude/piirangute täitmise kontroll piiriületajate seas. Kui vaadata 2011.aasta tolli poolt läbi viidud piirikontrollidel avastatud rikkumisi, näeme, et üle poole avastatutest on seotud keeldude ja piirangutega (on see siis narkootiliste ainete,

Tabel 1. Keeldude ja piirangutega seotud rikkumiste osakaal piirikontrollidel avastatud rikkumistest. (2011. aasta)³⁵

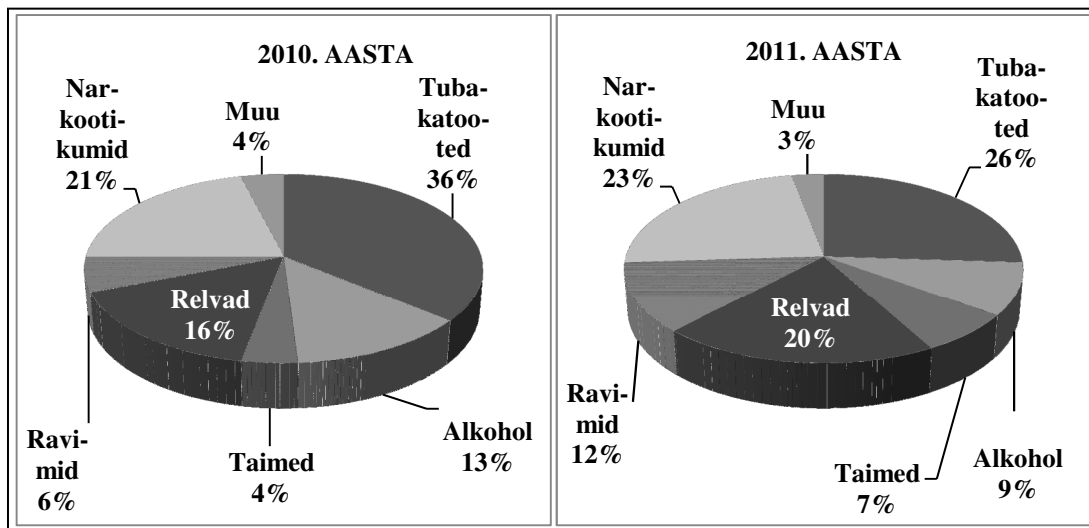
Kuu	Piirikontrollide arv	Rikkumiste arv kokku (A)	Keeldude ja piirangutega seotud rikkumiste arv (B)	B/A*100 (%)
Jaanuar	1335	377	242	64
Veebruar ja märts	2971	735	454	62
Aprill	1539	464	404	87
Mai	1291	441	303	69
Juuni ja juuli	2195	694	460	66
August	1196	327	193	59
September	1309	394	240	61
Oktoober	1291	313	233	74
November	1061	391	299	76
Detsember	1 528	338	213	63
2011 AASTA	15 716	4474	3041	68

tubakatoodete, alkoholi vms lubatust rohkema üle piiri toimetamine või ülevedu eeskirjadele mittevastavalt) (vt tabel 1). 2010. aastal oli tollikontrolli tulemusi kajastavate pressiteadete (veebruar, märts, mai, august, september, oktoober, november, detsember) andmetel keeldude ja piirangutega seotud rikkumiste osakaal kõikidest rikkumistest kuude lõikes väiksem, jäädes vahemikku 58 – 65%.

Põhja Maksu- ja Tollikeskuse (edaspidi PMTK) Tollikorralduse osakonna poolt koostatud tabelitest, mis kajastavad 2010. aasta ja 2011. aasta reisijate kontrolle, on näha, et enim rikkumisi leiab aset aktsiisikaupadega (vt. joonis 1). 2010. aastal leidis PMTK reisijate kontrollimisel avastatud rikkumistest 36% juhtudest üle lubatud normi sigarette. 2011. aastal oli see protsent 26. Üks võimalik põhjus, miks

³⁵ Maksu- ja Tolliamet, „Tollikontrolli tulemused“, <www.emta.ee/index.php?id=3945> (13.11.2011) (autori koostatud).

tubakatoodete üleveoga seonduvate rikkumiste osakaal on vähenenud, on Venemaal tõstetav tubakatoodete aktsiis. Üha väiksemaks muutub Venemaalt toodud salasigaretidest saadav tulu. Teine sagedamini esinev valdkond rikkumistes on narkootikumid – 2010. 21% ja 2011. aastal 23% juhtudest. Meeles tuleb pidada, et

Joonis 1. Reisijate kontrollimisel avastatud keeldude ja piirangutega seotud rikkumiste protsentuaalne jaotus kategooriatesse aastatel 2010-2011.³⁶

sektordiagrammid joonisel 1 lähtuvad juhtumite arvust, mitte kogustest. Kahjuks ei ole võimalik koostada üle-eestilisi diagramme, sest Ida Maksu- ja Tolliameti Tollikorralduse osakonnal puuduvad eraldi koostatud tabelid rikkumiste kohta.

Rikkumisi saab ennetada teadlikkuse suurendamisega tollieeskirjadest. Millised on võimalused inimesel end enne reisile asumist või reisilt naasmist viia kurssi tollis kehtivate keeldude ja piirangutega?

Kõige kättesaadavam ja lihtsamini sõnastatud informatsiooniallikas on Maksu- ja Tolliameti koduleht internetis (www.emta.ee). Reisija leiab peamise vajamineva info erakliendi alamenüüs, klõpsates pealkirjale „toll“. Kõige kompaktsemalt on nõudmised esitatud alapealkirja „Reisijale“ artikli „Piirangud ja keelud“ all. Lisaks on täpsem teave jagatud omakorda pealkirjade alla „Reisija Euroopa Liidust“ ja „Reisija väljaspool Euroopa Liitu“.

³⁶ Põhja Maksu- ja Tollikeskuse Tollikorralduse osakond, „Reisijate kontroll 10“ / „Reisijate kontroll 11“, Microsoft Office Excel tabelid (2010/2011) (autori koostatud).

Vastavalt piirangut puudutavale valdkonnale on võimalik informatsiooni leida ka erinevate ministeeriumite ja ametite kodulehtedelt. Soovides saada teavet toiduainete üle piiri toomisest, tasub kindlasti külastada Veterinaar- ja Toiduameti kodulehekülge aadressil www.vet.agri.ee. Vajate reisi ajal ravimeid – täpsema info leiate Raviameti kodulehelt aadressil www.sam.ee. Kasuks tuleb ka Keskkonnaministeeriumi ja Politsei- ja Piirivalveameti lehekülgede külastamine.

Inimestel on võimalik spetsiifilisemate küsimustega pöörduda tolliinfosse. Telefoninumbri (+372) 880 0814 vastatakse esmaspäevast neljapäevani hommikul kella poole üheksast alates kuni õhtul poole viieni – reedel kuni poole neljani. Teine võimalus tolliinfosse pöörduda on kirjutada e-posti aadressile: tollinfo@emta.ee.

Reisijad ei puutu kokku vaid Eesti tolliga. Selle pärast on neil vaja leida informatsiooni ka teistes riikides kehtivatest tollieeskirjadest. Lihtsaim võimalus selleks on Maksu- ja Tolliameti kodulehel erakliendi alamenüü artikli „Toll“ all olevalt lingilt – Tolliametid mujal maailmas. Sealt avaneb Maksu- ja Tolliametite liidu lehekülg, kus on lingitav nimekiri liimesriikidest ja võimalus avada ka kolmandate riikide tolliametite nimekiri lingilt „*Please see on the World Customs Organisation website*“.

Tollieeskirjadest on Maksu- ja Tolliamet teavitamiseks koostanud flaiereid. 2012. aasta märtsikuus oli Tallinna Lennujaamas saadaval järgmised flaiereid: „Tollieeskirjad väljastpoolt Euroopa Liitu saabuvale reisijale“; „Reisijaga kaasasolevat kaupa puudutavad piirangud ja keelud“; „Kas Teil on kaasas 10 000 või enama euro väärtuses sularaha?“ ja 10-keelne „*Travelling with € 10 000 or more? Don't forget to declare it!*“. Lisaks leidsin EMTA koostatud flaieri „Tollieeskirjad EL liikmesriikides liikuvale reisijale“ ja CITESi infolehe „Mis on Sinu reisikotis?“. Kõigile neile on lisatud kontaktandmed täpsema informatsiooni küsimiseks.

Ära ei tohi unustada infoallikatena õigusakte, millega tollieeskirjad kehtestatud on. Eestis elava isiku jaoks on üks teaberohkeim õigusakt Alkoholi-, tubaka-, kütuse- ja elektriaktsiisi seadus. Sealt saab teada reisija jaoks vajaliku informatsiooni aktsiisikaupade maksuvabade lubatud koguste kohta nii Euroopa Liidu liikmesriikides, kui kolmandatest riikidest Eestisse saabudes. Relvade valdkonnas on

tulus uurida Relvaseadust, mille paragrahvides 18-20 on teave Eestis tsiviilkäibes lubatud, piiratud ja keelatud relvadest.

Kokkuvõtvalt saab öelda, et kõigist tollikontrollidel avastatud rikkumistest 58-87% on seotud keeldude ja piirangutega. Enim rikkumisi on tubakatoodete ja narkootikumide valdkonnas. Vaatamata rohketele ja mitmekesistele võimalustele leida teavet tollis kehtivate keeldude ja piirangute kohta, pannakse toime palju rikkumisi. Selleks, et saada teada, kas rikkumised tulevad vaid tahtlusest ja hoolimatusest või on probleemiks siiski informatsiooni leidmine ja mõistmine, viin enda lõputöö kirjutamise jooksul läbi küsitluse.

2. INIMESTE TEADLIKKUS KEELDUDEST JA PIIRANGUTEST

2.1. Pöördumine reisijate poole tagasiside saamiseks

Õiguskuuleka ühiskonna saavutamise eelduseks on normidest teadlikud riigi elanikud. Teadmaks, kas inimeste teavitustööle on vaja rohkem rõhku panna, tuleb välja selgitada hetkeolukord. Seega on vaja analüüsida inimeste teadlikkust keeldudest ja piirangutest. Vajaliku tagaside selleks saab pöördudes reisivate isikute poole. Selleks viidi läbi küsitlus.

Tegemist oli valikvastustega ankeetküsitlusega (vt. Lisa), milles on kaheksa küsimust seoses tolli keeldude ja piirangutega.. Eesmärk oli muuta küsitlusele vastamine inimestele mugavamaks ja vähe aega nõudvaks, et neil vähendada põhjust kiirustada ja ankeedile vastamisest keelduda – silmas pean sadamas küsitletavaid, kes veetsid mõne minuti terminalis laeva oodates. Samuti hõlbustab see tulemuste analüüsi.

Küsitluse alguses inimene hindab ennast – esimene küsimus: „Kas te peate ennast teadlikuks tollis kehtivatest keeldudest ja piirangutest“. Võimalikud vastusevariandid „ei“ ja „jah“. Kui isik pidas ennast teadlikuks, oli tema jaoks lisaks küsimus: „Kui jah, siis millistest infokanalitest olete saanud infot tollis kehtivatest keeldudest ja piirangutest?“. Võimalikud kuus valikuvarianti: a) Maksu- ja Tolliameti kodulehelt; b) Flaietid; c) laevaliinid/lennuliinide (Viking Line, Tallink jms) kodulehelt; d) Euroopa Liidu kodulehelt; e) seadused; f) turismiettevõtete kodulehtedelt. Lisaks seitsmes valikvastus võimalusega lisada valikvastustes puuduv informatsiooni allikas. Eesmärgiks saada teada, milliseid võimalusi inimesed kasutavad teabe saamiseks.

Edasi järgnevad küsimused kontrollimaks inimeste teadmisi piirangute ja keeldude kohta tubaka, sularaha, relvade, alkoholi ja narkootiliste ainete valdkonnas. Nende abil saan hinnata, millisest valdkonnast inimesed rohkem teavad. Kuid mõne vastuse

teadmise puudumisel ei saa inimest siiski hinnata kohe mitteteadlikuks, kuna inimesed ja nende huvid on erinevad ning mittedisainitud ei pruugi olla vajadust uurida lubatud sigaretikoguste kohta, karsklasel samamoodi alkoholitoodetega. Ning ei juhtu sageli, et isik reisib pagasis 10 000 euro väärtuses sularaha või sularaha ekvivalente (võimalik kiiresti realiseerida rahana) - see ei ole turvaline.

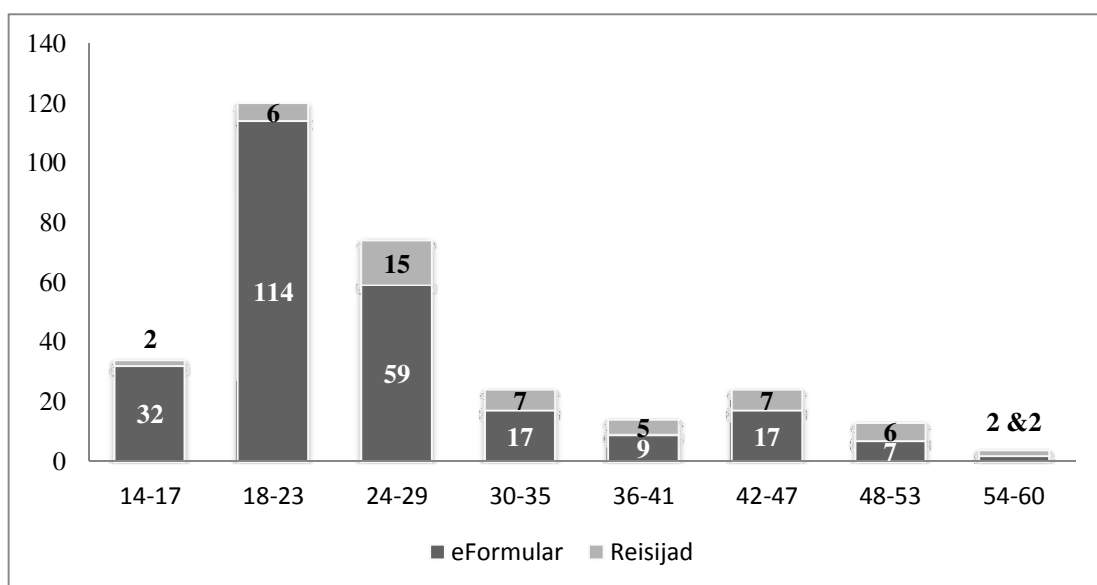
Relvade ja narkootiliste ainete kohta käivad küsimused võivad puudutada meid kõiki. Relvi saab reisilt kaasa osta suveniirina, seega ei pea vastuse teadmiseks olema kuritegelike kavatsustega. Küsitlusele vastanute seas leidis isik, kes küsimusele: „Millised järgnevatest relvadest on Eestis lubatud?“ vastas variandiga „kirves“. Hiljem arutelu käigus, kui vastajat informeeriti küsitluse õigetest vastustest, selgus et tal endal on kodus kaks samurai mõõka (teritamata). Antud küsimusele vastates kartis ta, et tegemist on keelatud esemega, ning jättis vastusevariandi „samurai mõõk“ märkimata. Samuti võib iga inimene puutuda kokku ka narkootiliste ainete üle piiri toimetamisega, olemata ise narkokuller. Nimelt sisaldavad osad ravimid narkootilisi ja psühhotroopseid aineid – tugevad valuvaigistid, rahustid jms (vt. lk.10).

Järgnevad küsimused inimeste liikuvuse kohta. Ehk kas ta on käinud reisimas ja kus – „Kas olete käinud reisimas viimase 3 aasta jooksul? Kus?“. Anti ette võimalikud vastused: a) jah, Euroopa Liidus; b) jah, väljaspool Euroopa Liitu ja c) ei. Põhjus, miks andsin sellised variandid on see, et piirangud ja keelud saab üldjoontes jagada kahte kategooriasse just selle järgi, kas lähte- või sihtriik kuulub Euroopa Liitu või mitte. Küsimuse eesmärk on saada teada, kas isikul on olnud põhjust uurida lubatud koguste ja kaupade kohta piiriületusel. Periood „3 aastat“ on vajalik selleks, et uurida praegust olukorda analüüsivaks informatsiooni kättesaadavust. Samuti sellel põhjusel, et enamus keeldudest ja piirangutest on muutumatuna püsinud viimased kolm aastat. Ainult üks muudatus on läbi viidud hiljem. 2009. aasta juulist on ühe sigaretiploki (200 sigaretti) asemele kolmandatest riikidest Eestisse lubatud tuua 2 pakki ehk 40 sigaretti.

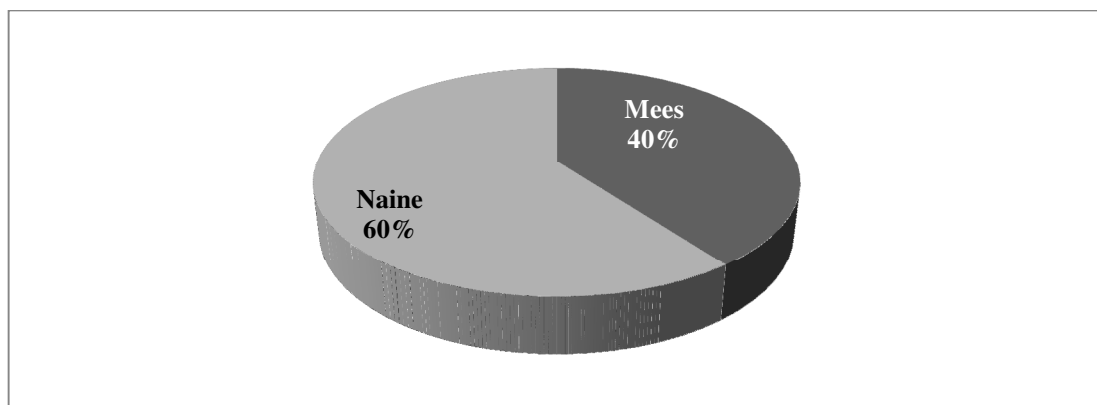
Edasised küsimused käivad otseselt informatsiooni leidmise kohta, mis võimaldavad teada saada, kas ja milliseid probleeme on inimestel informatsiooni leidmisega esinenud. Lisaks saavad nad väljendada oma arvamust ja anda soovitusi lahtris:

„Ettepanekud Maksu- ja Tolliametile seoses tolli keeldude ja piirangute info kättesaadavusega“.

Küsitlus viidi läbi eesti keeles Tallinna Vanasadamas (vastajaid kokku 46), Lennart Meri nimelises Tallinna Lennujaamas (vastajaid kokku 4) ja interneti küsitluskeskkonnas *eFormular* (vastajaid kokku 257). Kokku oli vastajaid 307. Vastajate keskmiseks vanuseks 27 aastat (vanusevahemik 14 – 60 aastat) (vt joonis 2). Vastanutest mehi 122 ehk 40% ja naisi 185 (60%) (vt. joonis 3).

Joonis 2. Küsitletavate vanus.³⁷

Joonis 3 Vastanute sooline jaotuvus.³⁸

³⁷Küsitluse tulemused, Lisa „Keelud ja piirangud tollis“ (autori koostatud).

³⁸Küsitluse tulemused, Lisa „Keelud ja piirangud tollis“ (autori koostatud).

Küsitluse läbi viimist raskendas asjaolu, et enamik terminalis ootavatest inimestest olid soomlased ja eestlased saabusid vahetult enne reisijate laeva pääsemist. Internetikeskkonnas rahvusest takistust ei tekkinud. Sadamas küsitlemisel olid omad eelised. Esiteks, kõik küsitletavad olid reisijad, mis tähendas, et suure tõenäosusega vajavad nad informatsiooni tolli keeldudest ja piirangutest. Teiseks eeliseks oli parem võimalus anda ja saada tagasisidet. *Eformulari* keskkonnas suunati vastaja tagasiside saamiseks peale ankeedi täitmist küsitluse koostaja poolt valitud veebiaadressile. Selleks oli link, mis suunas Maksu- ja Tolliameti kodulehel asuvale artiklile „Piirangud ja keelud“, kust osaleja oli võimalik leida vastused tekkinud küsimustele. Küsitluskeskkond piiras ühelt IP-aadressilt vastamise arvu ühele korrale. See välistas olukorra, kus pärast õigete vastuste nägemist EMTA kodulehelt isik uuesti küsitlust täidab. Küsitlusele lisati palve inimestel mitte kasutada abivahendeid (nt internet), ja ajapiirang – 10 minutit.

Kogutud andmete haldamiseks kasutati *Microsoft Office Exceli* programmi. *Eformulari* keskkond võimaldab vaadata igat ankeeti eraldi *Portable Document Format* (.pdf) failina. Lisaks on saab kõik vastused salvestada elektroonilisele andmekandjale *Exceli* tabelina. Keskkond koostas automaatselt kogutud andmete alusel diagrammid (sektor- või tulpdigrammid). See võimaldas küsitluse käigus jälgida tulemusi. Paber kandjal kogutud andmed sisestati *Exceli* tabelisse.

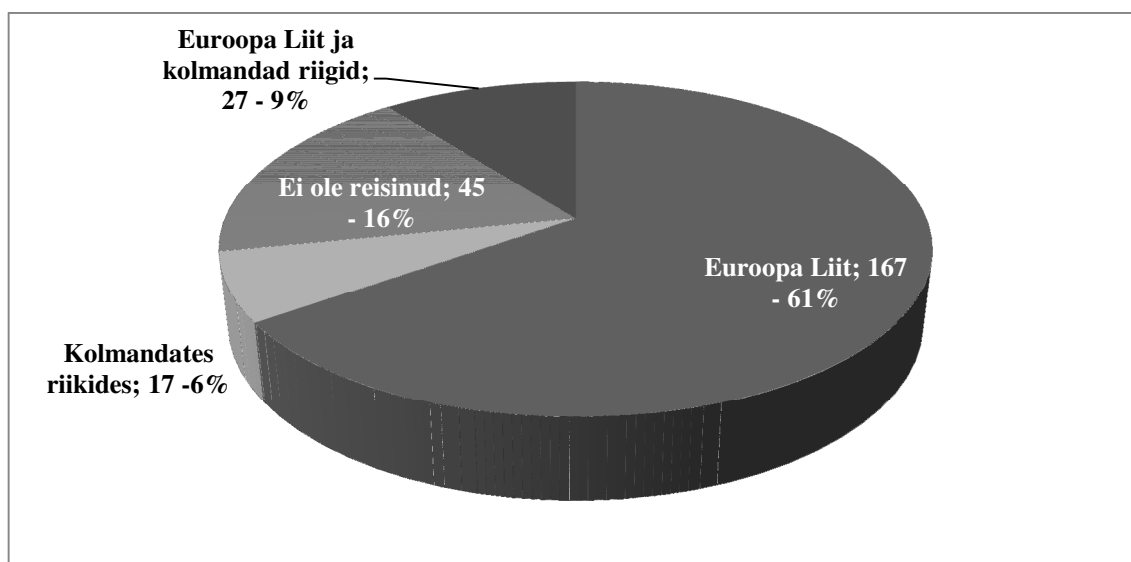
Kokkuvõtvalt saab öelda, et andmekogumiseks kasutati ankeetküsitlust. Osalejad oli kokku 307 vanusevahemikus 14 – 60 ja nendest 40% olid mehed ja 60% naised. Küsitlus viidi läbi Tallinna Vanasadama ja Tallinna lennujaama reisijate hulgas ja internetikeskkonnas *eFormular*. Enamus vastanutest osalesid meelsasti ja olid huvitatud saamaks teada õigeid vastuseid. Esines olukordi, kus vastaja ei vastanud ausalt.

2.2. Reisijate teadmised tollieeskirjadest

Küsitluse käigus koguti andmeid, kuidas hindavad inimesed ise enda teadlikkust tollis kehtivatest keeldudest ja piirangutest ning kust on pärit nende teadmised. Kontrolliküsimustega selgitati välja millistest keeldude ja piirangute valdkondadest inimesed enim teavad. Lisaks anti võimalus kirjeldada informatsiooni leidmisel tekkinud probleeme ja avaldada arvamust, kuidas parandada inimeste teadlikkust ja hõlbustada informatsiooni leidmist ja mõistmist.

189 vastajat (61%) kõigist vastanutest ei pea ennast teadlikuks keeldudest ja piirangutest. Kuna tolli eeskirjadega kokkupuude on peamiselt vaid reisivatel inimestel, siis analüüsimisel tuleb arvestada sellega, kes isikutest on liikunud väljapoole Eesti riigi territooriumit. Samuti lisakriteerium – isik on täisealine. Alaealine ei saa iseseisvalt reisida (vajalik vanemate tõend või kohalolek) ja tal ei ole lubatud tarbida ega omada alkoholi või tubakat.

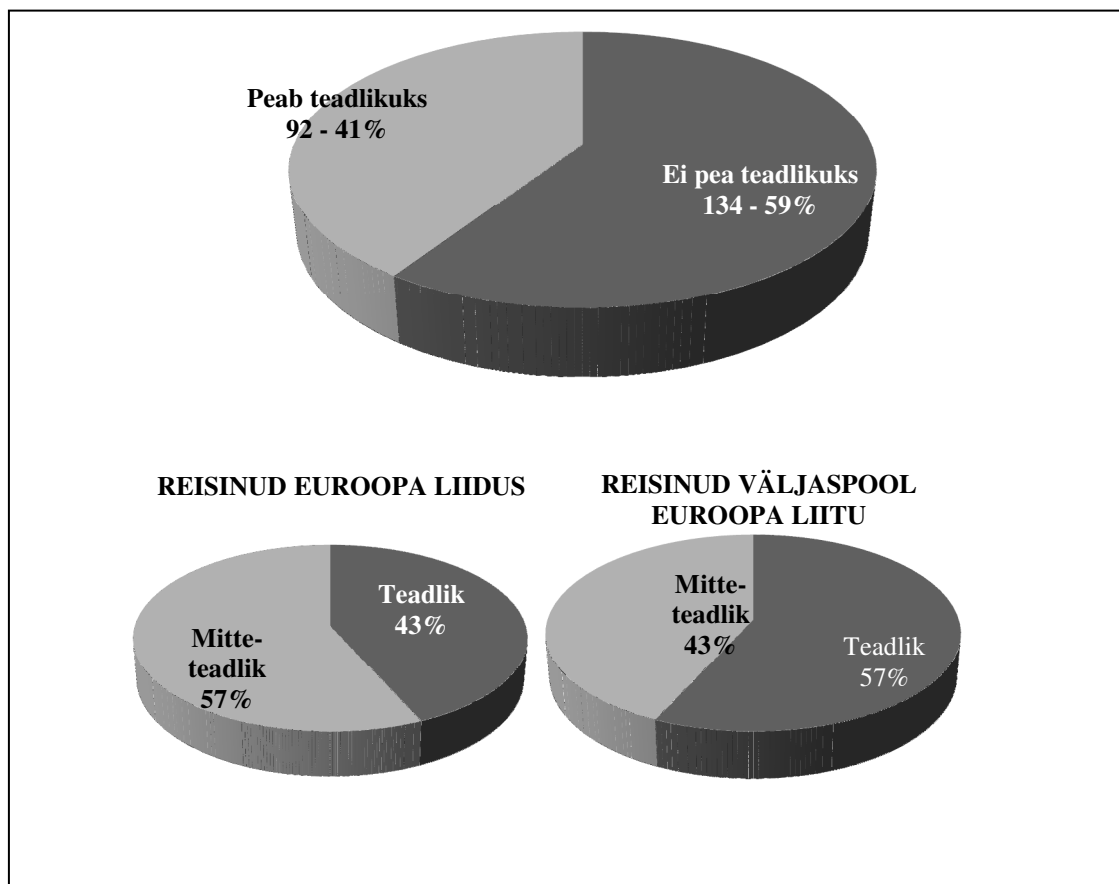
Arvestades lisakriteeriumeid leiati inimeste teadlikkuse protsendi. Täisealisi osales küsitlusel 273. Neist 225 (84%) on reisinud välismaale (vt joonis 4). 70% vastanutest on külastanud teisi Euroopa Liidu riike ja 15% kolmandaid riike. Nii kolmandatesse riikidesse kui Euroopa Liidu riikidesse on reisinud 27 ehk 9% vastanutest.

Joonis 4. Küsitlusel osalenud täisealiste reisid viimase kolme aasta jooksul (küsimus nr 7).³⁹

³⁹ Küsitluse tulemused, Lisa „Keelud ja piirangud tollis“ (autori koostatud).

Alla poole, 41%, vastanutest peavad ennast teadlikuks piirangutest kaubaga tollipiiri ületamisel (vt. joonis 5). Ennast teadlikuks pidavate osakaal on suurem inimeste hulgas, kes on reisinud kolmandates riikides. Võib oletada, et põhjus peitub Euroopa Liidu väiksemate piirangutega reisimisele. Seetõttu tajuvad inimesed väiksemat vajadust end kursis hoidmisega spetsiifilistest piirangutest.

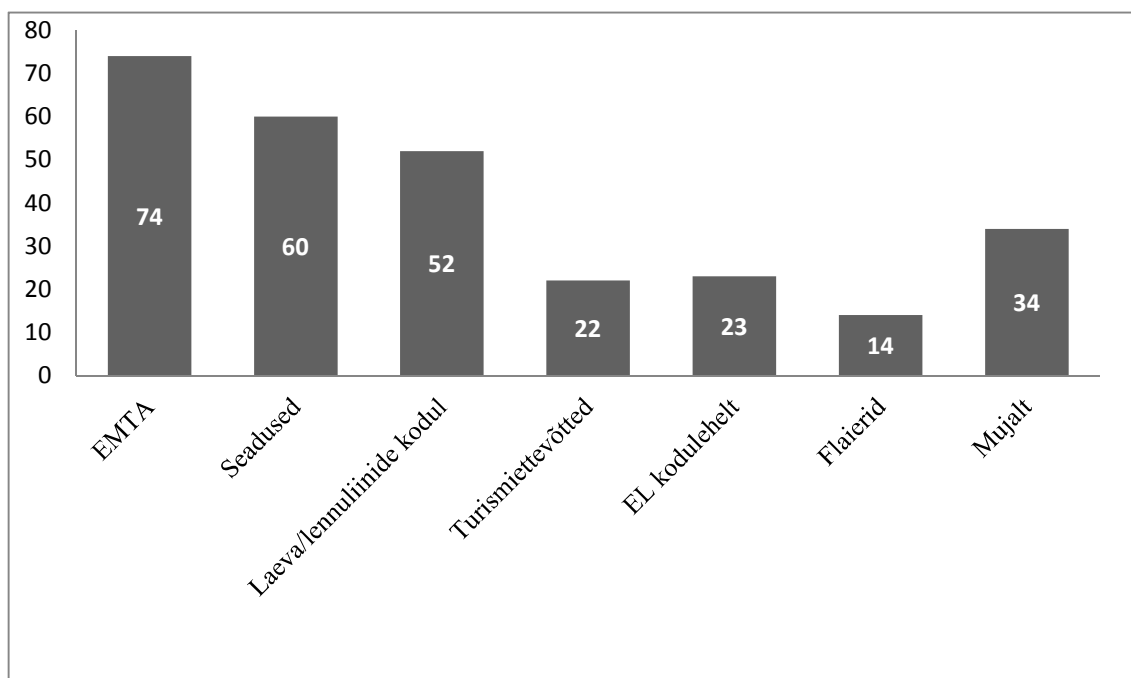

Joonis 5. Täisealiste vastajate hinnang enda teadlikkusest tollis kehtivatest keeldudest ja piirangutest (küsimus nr 1)⁴⁰

Kuigi järgnev küsimus „... millistest infokanalitest olete saanud infot tollis kehtivatest keeldudest ja piirangutest?“ oli suunatud inimestele, kes ennast tollieeskirjadest teadlikuks hindasid, vastasid sellele ka osad ennast mitteteadlikuks pidanutest. Kõige rohkem kasutatakse infoallikana Maksu-ja Tolliameti kodulehte (49% vastanutest), seadusi (40% vastanutest) ja laeva/lennuliinide kodulehekülgi (35% vastanutest) (vt. 6). (Valida sai mitu vastusevarianti). Muude allikate hulgas nimetati kooli, meediat (televisiooni), Ravimiameti või Eesti Posti kodulehte ja

⁴⁰ Küsitluse tulemused, Lisa „Keelud ja piirangud tollis“ (autori koostatud).

sõpru/tuttavaid. (Arvesse on võetud kõik küsimusele vastanuid – 150 in.). Vähesed

Joonis 6. Kasutatavad infoallikad.⁴¹

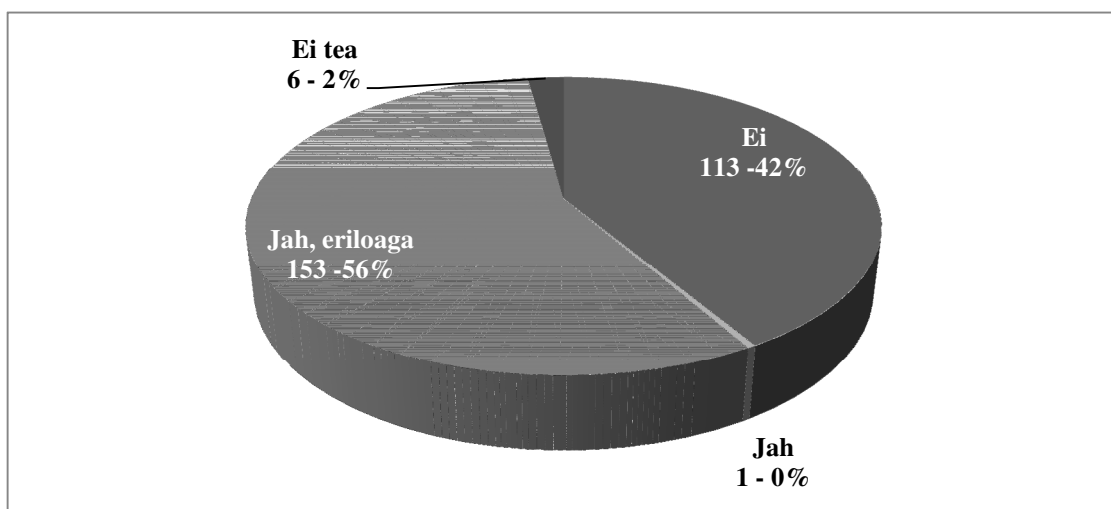
mainisid informatsiooniallikana ära flaiereid, kuigi nende ainus valmistamise eesmärk on otseselt inimesteteavitamine ja informeerimine. Tekib küsimus, paljud flaierites on reisijatele kättesaadavad.

Saamaks teada, milliste keeldude ja piirangutega vastajad (273 täisealist) kõige paremini kursis on, tuleb vaadata küsimustiku küsimuste 2-6 (kaasaarvatud) tulemusi. Kõige õigemini vastati küsimusele nr 6 narkootiliste ainete kohta: „Kas mul reisijana võib olla piiriületusel kaasas narkootilisi aineid?“ (vt. joonis 7). Tõenäoliselt kasutati loogilist lähenemist ning sai teada vastus alles küsimusele vastamise jooksul. Konkreetse küsimuse puhul mängis rolli vastaja tähelepanelikkus, sest paberil ankeetidele vastajate seas on eelistatum vastusevariant „Ei“ (38 vastas „ei“ ja 10, et lubatud eriloo võtmisel). Internetikeskkonnas olukord vastupidine – 143

⁴¹ Küsitluse tulemused, Lisa „Keelud ja piirangud tollis“ (autori koostatud).

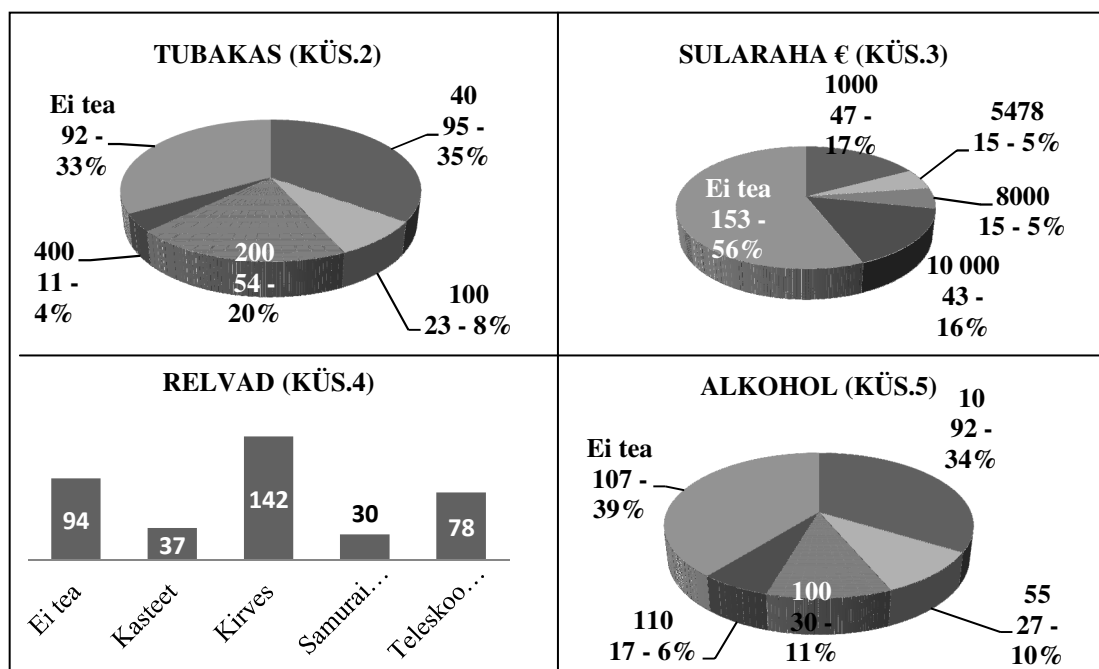
inimest leidis, et narkootilisi aineid on lubatud üle piiri tuua Ravimiameti eriloa

Joonis 7. Vastused küsimusele, kas piiriületusel võivad kaasas olla narkootilised ained (küsimus nr 6).⁴²

olemasolul ja 75 et ei ole lubatud tuua ühelgi tingimusel. (Eformularis olid kõik vastused näha ühetulbalise loeteluna, paberil aga kahetulbalisena.)

Kõige vähem täiesti õigesti vastajaid oli relvi käsitleval küsimusel (nr 4 – vt. joonis 8). 143 in (53%) teadsid, et kirves on lubatud ja 30 in (11%), et samurai mõök. Siiski teadsid vaid 19 ehk 7% vastanutest, et lubatud on nii kirves kui ka samurai mõök.

Joonis 8. Vastused küsimustele nr 2-5.⁴³

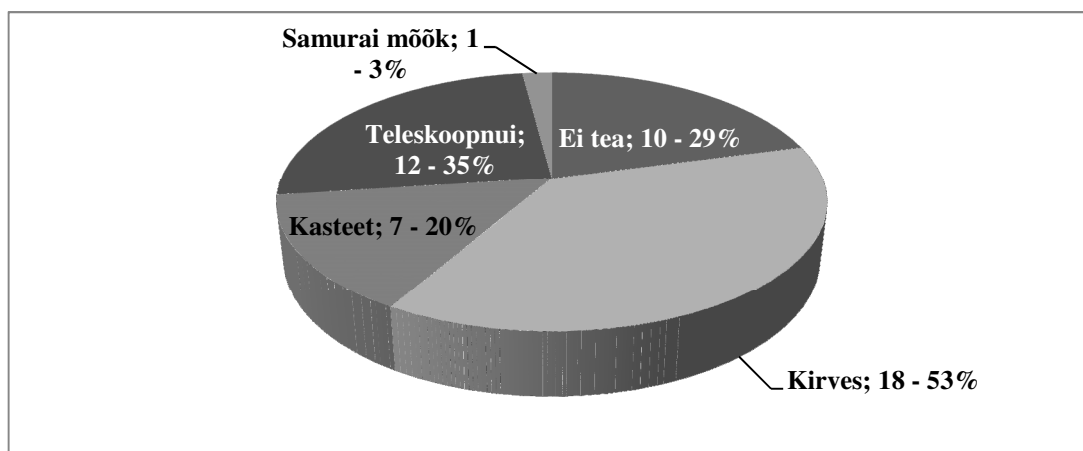
⁴² Küsitluse tulemused, Lisa „Keelud ja piirangud tollis“ (autori koostatud).

⁴³ Küsitluse tulemused, Lisa „Keelud ja piirangud tollis“ (autori koostatud).

Kahjuks paljud (29%) vastanutest arvavad, et Eestis on tsiviilkäibes lubatud teleskoopnui. Kasteedi kohta ütles üks vastaja, et tema teada on konkreetne külmrelv lubatud, kuna nägi olukorda, kus politsei ei konfiskeerinud kasteeti.

Kesised teadmised on inimestel tubakat, sularaha ja alkoholi puudutavates valdkondades. Küsimusele: „Kui palju sigarette võib maksuvabalt tuua kolmandatest riikidest (ei ole EL riigid)?“ vastati õigesti, „40 sigaretti“ 35% juhtudest (95 inimest). 20% ehk 54 osalejat teadis varasemat piirangut (enne 2009.a juulit oli lubatud maksuvabalt tuua kolmandast riigist Eestisse 200 sigaretti). Seda, et sularaha tuleb deklareerida alates 10 000-st eurost teadis vaid 43 vastajat (16%). 17 inimest teadsid, et õlu lubatud kogus saabudes teisest Euroopa Liidu riigist on 110 liitrit ning 30, et 100 liitrit. Viimast võib lugeda samuti õigeks vastuseks (vt. joonis 8).

Nagu eelnenud jooniselt 1 on näha, siis vastajate seast 34 on alaealised – 11% vastanutest. Neist 11 meessoost ja 23 naissoost. Valdav osa nn kontrollküsimustest on valdkondade kohta, millega alaealistel ei tohi kokkupuudet olla – nt tubakas ja alkohol. Relvade küsimus puudutab ka alaealisi. Tööpraktikal oli juhus, kui kaks Soome kodanikest alaealist poissi kes jäid turvatöötajate poolt teostatud kontrollis vahele kasteetide ehk nukiraudadega. Tegemist on keelatud relvaga, kuid poiste ütlus oli, et nad ostsid need suveniiriks. Alaealistest ei vastanud relvade küsimusele keegi täiesti õigesti. Siiski 53% alla 18 aasta vanustest vastajatest teadsid, et Eestis on lubatud kirves ja 3% (1 vastaja), et Samurai mõök (vt. joonis 9). Relvaseaduse § 18 lg 1 p 6 ütleb, et piiramata tsiviilkäibega relvade hulka kuuluvad

Joonis 9. Alaealiste teadmised Eestis lubatud relvadest (küsimus nr 4).⁴⁴

⁴⁴ Küsitluse tulemused, Lisa „Keelud ja piirangud tollis“ (autori koostatud).

ajaloolise, kultuuri-, võitlus- või sporditraditsiooniga seonduv külmrelv (mõõk, pistoda, rapiir jt) või selle koopia. 35% alaealistest vastanutest arvab, et Eestis on lubatud teleskoopnui ja 20%, et kasteet.

Vähemal osalenutest on esinenud probleeme informatsiooni leidmisega tolli piirangute ja keeldude kohta. Enamus tõdesid, et ei ole vajadust olnud informatsiooni otsimiseks. 13 inimest (307-st) vastasid, et neil on olnud sellega probleeme. Samas ei olnud ühtegi täiesti õigesti vastatud ankeeti. Kahel juhul mainiti probleemiks teiste riikide tolliinformatiooni leidmise keerukust. Raskusi esines mototehnikaga, dokumentidega, sigarettide jms.

Tehti ettepanekuid, kuidas parandada infomatsiooni kättesaadavust. Pakutud variandid võib võtta kokku järgnevalt:

1. Muuta info lihtsamalt sõnastatumaks.
2. Informatsiooni levitamiseks kasutada meediakanaleid (televisioon, *facebook*).
3. Laeva- ja lennupiletitele lisada aadress, kust on võimalik leida vajalikku informatsiooni.

Informatsiooni sõnastatust veel lihtsamaks muuta on väga keeruline ja riskantne kuna see võib muuta teabe poolikuks. Meediat ja suhtluskanaleid saab kindlasti rohkem kasutada. Politsei- ja Piirivalveametil on loodud *facebook*'i kasutaja kodanikeni jõudmiseks. Maksu- ja Tolliamet seda võimalust siiani kasutanud ei ole. Ettepaneku „piletitele kirjutada aadress, kust informatsiooni leida“ idee teostamist tuleks kaaluda. See ei nõua suuri lisakulutusi ega vaeva, kuid hõlbustab informatsiooni otsimist.

Tähelepanek Maksu- ja Tolliameti kodulehelt informatsiooni ülesleidmiseks. Kodulehel on tehtud hästi kataloogiseerimine: üldinfo, erakliendile, ärikliendile ja tööandjale. Siiski hõlbustaks informatsiooni leidmist viienda liigituse lisamine – „Toll“. Praegu on see kategooria alakategooriana pealkirja „eraklient“ alamenüüs. Inimesel, kes harva Maksu- ja Tolliameti kodulehte külastab, on keeruline leida lehekülge, mis kajastab kokkuvõtlikult piiriületamisel arvestamist vajavaid keelde ja piiranguid. Samuti parandaks inimeste info leidmise võimalust teiste riikide tolliametitele viitav link, mis on lisatud tolli alamenüüsse.

Kokkuvõtvalt selgus, et üle poole inimestest peavad ennast mitteteadlikeks keeldude ja piirangute kohta. Samas hindasid enamus osalenutest enda teadlikust kõrgemaks tegelikkusest. Enim oldi kursis narkootikumide ja tubaka küsimustega. Olenemata madalale teadlikkusele, toodi informatsiooni leidmise probleeme välja vähe. Siiski esitati ettepanekuid parandamiseks informatsiooni jõudmist inimesteni läbi meedia, piletitule trükitud vastava lingi kaudu ja leiti ka, et tuleks lihtsustada teabe sõnastust.

KOKKUVÕTE

Avaliku sektori ülesannete hulka kuulub majanduse, inimeste ja looduse kaitse. Selleks on õigusaktidega kehtestatud vastavad reeglid. Majandust, inimesi ja loodust kaitsvate ettekirjutuste hulka kuuluvad ka tollis kehtivad keelud ja piirangud. Maksu- ja Tolliameti ennetava töö hulka kuulub inimeste teavitamine tollieeskirjadest. Sellele vaatamata leiab kuude lõikes aset mitmetes sadades rikkumisi. See tõstatab küsimuse, kas rikkumised on põhjustatud vaid tahtlusest tingituna või on üheks põhjuseks ka inimeste puudulikud teadmised keeldudest ja piirangutest.

Lõputöö eesmärk oli analüüsida inimeste teadlikkust tollis kehtivatest keeldudest ja piirangutest. Selleks, et eesmärk saavutada püstitati neli uurimisülesannet.

Esimene uurimisülesanne oli kajastada reisijatele kehtivaid keeldusid ja piiranguid. Peamised keelud ja piirangud on jagatud 14 kategooriasse: toiduained, tubakatooted, alkohol, mootorikütus, lemmikloomad, taimed ja taimsed saadused, ohustatud looma- ja taimeliigid, ravimid, väärismetalltooted, relvad ja laskemoon, strateegilised kaubad, kultuuriväärtused, lõhkeained ja pürotehnilised tooted ja sularaha. See, milliseid norme järgida, sõltub sellest, kas Eestisse saabutakse Euroopa Liidu liikmesriigist või kolmandatest riikidest. Töös antud keeldude ja piirangute loetelu ei ole ammendav. Alati enne reisile asumist on soovitatav tutvuda sihtkoha tollieeskirjadega vältimaks probleeme piiriületusel.

Teine uurimisülesanne oli välja tuua, milliseid keeldusid ja piiranguid enim rikutakse ja millised on võimalused informatsiooni leidmiseks. Selgus, et kõige suurem osa keeldude ja piirangutega soetud rikkumistest on lubatud kogustest rohkema tubakatoodete üle piiri toimetamisega, osakaalult järgmine on narkootikumide ülevedu. Kõige kompaktsemalt esitatud teabe leiab Maksu- ja Tolliameti kodulehelt. Täpsemat informatsiooni saab erinevate ametite või ministriumite kodulehtedel, seadustest, flaierites ning lisaks on võimalik helistada tolli infotelefonile. Välismaale reisisid leiab sealsete piirangute kohta informatsiooni *World Customs Organisation* kodulehelt.

Kolmas uurimisülesanne oli pöörduda reisijate poole tagaside saamiseks. Õiguskuuleka ühiskonna saavutamise eelduseks on normidest teadlikud riigi elanikud. Teadmaks, kas inimeste teavitustööle on vaja rohkem rõhku panna, tuleb välja selgitada hetkeolukord. Selleks viidi läbi küsitlus. Anti ülevaade osalenute arvust, jaotusest vanuse ja soo järgi ning kirjeldati erinevate keskkondade võimalusi ja küsitluse läbiviimise käigus tekkinud probleeme. Osalejaid oli vanusest 14 – 60 ja nendest 40% olid mehed ja 60% naised. Enamus vastanutest osalesid meelsasti ja olid huvitatud õigetest vastustest.

Neljas uurimisülesanne oli analüüsida kui teadlikud on inimesed keeldudest ja piirangutest, teha järeldused ja esitada ettepanekud informatsiooni kättesaadavuse parandamiseks. Küsitluse käigus koguti andmeid, kuidas hindavad inimesed ise enda teadlikkust tollis kehtivatest keeldudest ja piirangutest. Kontrolliküsimustega selgitati välja millistest valdkondadest inimesed enim teavad. Anti võimalus kirjeldada informatsiooni leidmisel tekkinud probleeme ja avaldada arvamust, kuidas parandada inimeste teadlikkust ja hõlbustada informatsiooni leidmist ja mõistmist. Selgus, et üle poole inimestest peavad ennast mitteteadlikeks keeldude ja piirangute kohta. Samas hindasid enamus ennast teadlikuks pidanuid enda teadmisi kõrgemaks tegelikkusest. Toodi välja vähe probleeme informatsiooni leidmise osas. Siiski esitati ettepanekuid parandamiseks informatsiooni jõudmist inimesteni läbi meedia, piletitele trükitud vastava lingi kaudu ja leiti ka, et tuleks lihtsustada teabe sõnastust.

Lõputöös läbitud etappide kaudu täideti lõputöö eesmärk - analüüsida inimeste teadlikkusele tollis kehtivatest keeldudest ja piirangutest. Selgus, et inimesed ei ole teadlikud keeldudest ja piirangutest, kuid hindavad enda teadlikkust tegelikkusest kõrgemaks.

Antud uurimust saab rakendada praktikas teadvustamiseks ametnike inimeste vähesest teadlikkusest tollieeskirjadest ning vajadusest viia läbi väikseid kuid lihtsaid muudatusi teadlikkuse tõstmiseks. Lisaks karistuste karmistamisele on see teine võimalik moodus rikkumiste arvu vähendamiseks. Õiguskuuleka käitumise eelduseks on teadmine regulatsioonidest.

Edasipidi vajab täiendavat analüüsi, milline tähtsus on selgitustööl keeldude ja piirangute rikkumiste vähendamiseks. Ehk kas piisab inimeste õiguskuulekale käitumisele suunamiseks vaid informatsiooni paremast ja laialdasemast levitamisest või aitaks kaasa keeldude ja piirangute juures olevad lühikesed seletused konkreetse keelu ja piirangu kehtestamise põhjusest ja vajalikkust.

SUMMARY

The topic of the graduation thesis is „People’s awareness of customs prohibitions and restrictions“. It is written in Estonian and it contains 37 pages. The author has referred to 19 sources in this research. The subject is topical because the Estonian Tax and Customs Board has found hundreds of violations each month.

The purpose of the thesis is to analyse how much people are aware of customs prohibitions and restrictions. To achieve the purpose of the thesis, the author:

1. Gives an overview about the main prohibitions and restrictions imposed on travellers.
2. Presents most commonly identified violations and the possibility to find information about the prohibitions and restrictions.
3. Collects feedback from passengers.
4. Analyses how aware people are about the prohibitions and restrictions, draws conclusions and puts forward recommendations for improving the accessibility of information.

As for the research methods, a questionnaire and a method of statistical analysis have been used.

According to the results of the research, it has come out that people are not aware of the prohibitions and restrictions. The majority of people consider their knowledge wider than they are. People are more informed about drugs and tobacco-related issues. Irrespective of the low awareness, few problems about gaining the information have been brought out. Recommendations have been offered for improving people’s access to information by using media channels and printing information links on tickets. It has also been suggested that the wording of the information should be simplified.

3. TABELITE JA JOONISTE LOETELU

Tabel 1. Keeldude ja piirangutega seotud rikkumiste osakaal piirikontrollidel avastatud rikkumistest. (2011. aasta)	14
Joonis 1. Reisijate kontrollimisel avastatud keeldude ja piirangutega seotud rikkumiste protsentuaalne jaotus kategooriatesse aastatel 2010-2011.....	15
Joonis 2. Küsitletavate vanus.	20
Joonis 3 Vastanute sooline jaotuvus.	20
Joonis 4. Küsitlusel osalenud täisealiste reisirid viimase kolme aasta jooksul (küsimus nr 7).	22
Joonis 5. Täisealiste vastajate hinnang enda teadlikkusest tollis kehtivatest keeldudest ja piirangutest (küsimus nr 1).....	23
Joonis 6. Kasutatavad infoallikad.	24
Joonis 7. Vastused küsimusele, kas piiriületusel võivad kaasas olla narkootilised ained (küsimus nr 6).....	25
Joonis 8. Vastused küsimustele nr 2-5.	25
Joonis 9. Alaealiste teadmised Eestis lubatud relvadest (küsimus nr 4).	26

4. VIIDATUD ALLIKATE LOETELU

1. Alkoholi-, tubaka-, kütuse- ja elektriaktsiisi seadus, 04.12.2002, jõustunud 01.04.2003 - RT I 2003, 2, 17 ... RT I, 23.12.2011, 5, § 29 lg 1.
2. Commission regulation (EC) No 206/2009 of 5 March 2009 on the introduction into the Community of personal consignments of products of animal origin and amending Regulation (EC) No 136/2004 OJ 2009 No L 77, 24.03.2009, p. 2.
3. Eesti Haigekassa, „Eesti Haigekassa 2012.aasta eelarve seletuskiri“ (2012), <www.haigekassa.ee/uploads/userfiles/EHK_eelarve_2012.pdf> (22.03.2012).
4. Lehis, L., „Aktsiiside olemusest, ajaloost ja põhimõtetest“, *MaksuMaksja* (2007), nr 6/7, <www.maksumaksjad.ee/modules/smartsection/item.php?itemid=588> (22.03.2012).
5. Liiklusseadus, 17.06.2010, jõustunud 01.07.2011 - RT I 2010, 44, 261 ... RT I, 02.03.2012, 14, § 2 p 40.
6. Maksu- ja Tolliamet, „Piirangud ja keelud“, <www.emta.ee/index.php?id=755> (10.02.2012).
7. Maksu- ja Tolliamet, „Reisijaga kaasasolevat kaupa puudutavad piirangud ja keelud“ (2010).
8. Maksu- ja Tolliamet, „Reisija poolt kaastoodavate toiduainete piirnormid (Komisjoni määrus (EÜ) nr 206/2009)“, <www.emta.ee/index.php?id=26299> (13.03.2012).
9. Maksu- ja Tolliamet, „Tollitöötajad hoidsid eelmisel aastal ära üle 11,7 miljoni euro eest kahju“ (2012), <www.emta.ee/index.php?id=31772> (03.01.2012).
10. Põhja Maksu- ja Tollikeskuse Tollikorralduse osakond, „Reisijate kontroll 10“ / „Reisijate kontroll 11“, Microsoft Office Excel tabelid (2010/2011).
11. Rahvusvahelise maanteeveokokkulepe Eesti Vabariigi valitsuse ja Türgi Vabariigi valitsuse vahel, 09.10.1995, jõustunud 15.02.1996 - RT II 1995, 42, 189.

12. Ravimiamet, „Reisimine ja postiga saatmine“, <www.ravimiamet.ee/14561> (02.04.2012).
13. Regulation (EC) No 1889/2005 of the European Parliament and of the Council of 26 October 2005 on controls of cash entering or leaving the Community, OJ 2005 No L 309, 25.11.2005.
14. Regulation (EC) No 998/2003 of the European Parliament and of the Council of 26 May 2003 on the animal health requirements applicable to the non-commercial movement of pet animals and amending Council Directive 92/65/EEC OJ L 146, 13.06.2003, p.1, art 4 p 1.
15. RTJ 2 Nõuded informatsiooni esitusviisile raamatupidamise aastaaruandes, jõustunud 01.01.2009 - RTL 2005, 66, 952 ... RTL 2009, 3, 46, § 32.
16. Teeseadus, 17.02.1999, jõustunud 23.03.1999 - RT I 1999, 26, 377 ... RT I, 30.12.2011, 35, § 16 lg 2.
17. Timm, U., „*CITES & jahindus*“, (Tallinn: OÜ Eesti Jahimees, 2002), lk.5.
18. Tubakaseadus¹, 04.05.2005, jõustunud 05.06.2005 - RT I 2005, 29, 210 ... RT I, 30.12.2011, 37, § 3.
19. Veterinaar- ja Toiduamet, „Lemmikloomaga reisimine“, <www.vet.agri.ee/?op=body&id=57> (31.03.2012).

LISA Keelud ja piirangud tollis

Tere, olen Sisekaitseakadeemia Finantskolledži kolmanda kursuse üliõpilane ja kirjutan lõputööd teemal „Inimeste teadlikkus tollis kehtivatest keeldudest ja piirangutest“. Selleks vajan aga Teie abi. Selgitame koos välja, miks on nii palju rikkumistest tollis seotud keeldude ja piirangutega.

Tegemist on statistilise uuringuga, mitte teie teadmiste testiga.

Küsimused on valikvastustega. Õigele vastusele ring ümber.

Vanus: ..... Sugu: M N

1) Kas te peate ennast teadlikuks tollis kehtivatest keeldudest ja piirangutest?

- a) ei b) jah

****Kui jah, siis millistest infokanalitest olete saanud infot tollis kehtivatest keeldudest ja piirangutest?

- a) Maksu- ja tolliameti kodulehelt d) Euroopa Liidu kodulehelt
b) Flaietid e) seadused
c) laevaliinid/lennuliinide (Viking line, Tallink jms) kodulehelt f) turismiettevõtete kodulehtedelt
g) mujalt.....

2) Kui palju sigarette võib maksuvabalt tuua kolmandatest riikidest (ei ole EL riigid)?

- a) 200 d) 400
b) 100 e) ei tea
c) 40

3) Euroopa Liitu sisenedes või lahkudes peab reisija deklareerima sularaha (k.a tšekid, võlakirjad jms) väärtuses alates .... eurost.

- a) 10 000 d) 5478
b) 8000 e) ei tea
c) 1000

4) Millised järgnevatest relvadest on Eestis lubatud?

- a) Kasteet (nukirauad) d) Samuraimõõk
b) kirves e) ei tea
c) teleskoopnui

5) Mitu liitrit õlut võib maksuvabalt Eestisse Euroopa Liidu liikmesriikidest?

- a) 10 d) 100
b) 55 e) ei tea
c) 110

6) Kas mul reisijana võib piirületusel olla kaasas narkootilisi aineid?

- a) jah c) jah, kui mul on narkootiliste ainete kohta väljastatud raviameti eriluba
b) ei d) ei tea

7) Kas olete käinud reisimas viimase 3 aasta jooksul? Kus?

- a) jah, Euroopa Liidus c) ei
b) jah, väljaspool Euroopa Liitu

